

Korset och Kronan

Nr 55/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 5: Om predikoämbetet (1)

Direkt efter huvudartikeln om rättfärdiggörelsen kommer artikeln om predikoämbetet. Den lyder:

”För att vi skall få denna tro, har evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete inrättats. Ty genom Ordet och sakramenten såsom genom medel skänkes den helige Ande, vilken hos dem, som hör evangelium, frambringar tron, var och när det behagar Gud. Det vill säga, att det inte är för vår förtjänsts skull, utan för Kristi skull som Gud rättfärdiggör dem, som tror, att de för Kristi skull upptages i nåden. Gal. 3: För att vi genom tron skulle undfå den utlovade Anden.

De fördömer vederdöparna och andra, som menar, att den helige Ande kommer till människorna utan det utvärtes ordets förmedling genom deras egna förberedelser och gärningar.” (SKB 58, Trigl. 44).

Det första och viktigaste i denna artikel är att den direkt anknyter till tron. Artikel 4 lär oss att rättfärdiggörelsen endast kan ske

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

genom tron och att den inte på något sätt grundar sig på vårt förnuft eller våra gärningar. Men hur får vi då tron? CA 5 svarar att det sker genom *predikoämbetet*. ”För att vi skall få denna tro, har evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete inrättats.” Den tyska texten betonar att Gud har instiftat detta ämbete, som en Guds gåva. Det står mycket fint och lärorikt om detta i Ef. 4. Där heter det:

Men var och en av oss har fått nåden så som Kristus fördelade gåvan. Därför heter det: Han steg upp i höjden, han tog fångar och gav människorna gåvor (Ef. 4:7-8).

Kristi uppståndelse är grunden för tron. Han uppstod för vår rättfärdiggörelses skull (Rom. 4:25). Luther översätter vers 8 så: ”Han är uppfaren i höjden och har fångat fångset och gett människorna gåvor.” Luther skriver versen med stora bokstäver i bibelöversättningen år 1544. Hans kommenterar i marginalen lyder: ”Fångset, det är synden, döden och samvetet, som inte längre kan hålla oss fångna.”

Vad är det då för gåvor som Paulus här undervisar om? Svar: Predikoämbetets gåvor. Det är nådemedlen, ordet och sakramenten, vilka innehåller det rena

evangeliet, som för oss från lagens trældom till evangeliets frihet. Endast genom detta evangelium blir vi rättfärdiggjorda. Men **hur** vill då Gud ge oss evangelium? Paulus svarar:

”Och han gav några till apostlar, andra till profeter, andra till evangelister och andra till herdar och lärare, för att utrusta de heliga till att fullgöra sin tjänst att bygga upp Kristi kropp” (v. 11-12).

Detta är det särskilda ämbete som Gud har gett sin kyrka. *Apostlarna* fick fullmakten att tala och skriva Guds ord i nya testamentet. *Profeterna* talade och skrev Guds ord i gamla testamentet. Tillsammans har dessa genom den helige Andes inspiration gett oss den heliga Skrift. Det är den uppenbarelse där både lag och evangelium predikas för alla människor. Alla förkunnare som kommer därefter skall rätta sig enbart efter detta ord.

Paulus talar så också om *evangelister, herdar* och *lärare*. Evangelisterna var särskilt de förkunnare som liksom Filippus, Barnabas, Paulus och Silas färdades runt till olika länder och predikade Guds ord. De var vad vi brukar kalla missionärer. Även övriga apostlar färdades till olika platser. Så förkunnade ju t.ex. Petrus evangelium för Kornelius i Cesarea där också det första hedningadonet skedde.

Paulus talar också om *herdar* och *lärare* och så kallades i regel apostlarnas efterföljare. Det står om prästerna i Syrien:

I församlingen i Antiokia fanns det profeter och lärare: Barnabas, Simeon som kallades Nigez, Lucius från Kyrene, Manaen som var fosterbror till landsfurstens Herodes, samt Saulus.

Förutom aposteln Paulus var det alltså fem präster, vilka här kallas *profeter* och *lärare*.

När prästen och biskopen Titus hade missionerat på Kreta tillsammans med Paulus, fick han befallningen att insätta herdar och lärare i de nya församlingarna. Paulus skriver:

”Jag lämnade dig på Kreta för att du skulle

ordna det som återstod och i varje stad insätta äldste efter mina instruktioner” (Tit. 1:5).

Ordet ”äldste” är här detsamma som ”präst” (på grekiska presbyteros). ”Det som återstod” innebär att det hör till Guds befallning att präster måste kallas i de kristna församlingarna. Denna befallning ligger framför allt i missionsbefallningen:

”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn 20 och lär dem att hålla allt som jag befallt er. Och se, jag är med er alla dagar till tidens slut.” (Matt. 28:18-20).

Jesus talar här till sina apostlar men också till deras efterföljare i ämbetet då han säger ”se, jag är med er alla dagar till tidens slut”. Apostlarna skulle snart dö, men Jesus är med deras efterföljare intill tidens slut.

Gäller då inte missionsbefallningen alla kristna? Jo, förvisso! Men det är en skillnad som ligger i själva ämbetet. Ämbetet som sådant att förkunna ordet och förvalta sakramenten är en gåva till hela kyrkan, till alla kristna. Men det skall utövas på olika sätt. De som kallas att vara präster skall förkunna ordet offentligt och förvalta sakramenten. Lekmännen skall vittna om sin tro i det allmänna prästadömet, men inte uppträda som herdar och lärare offentligt. Detta framgår klart av att Skriften ger tydliga instruktioner om hur de skall vara som kallas till predikoämbetet. Paulus skriver till Titus på samma ställe som ovan:

En äldste (präst) ska vara fläckfri, en enda kvinnas man, och ha troende barn som inte kan beskyllas för att vara vilda eller upproriska. Församlingsledaren (biskopen) ska som Guds förvaltare vara fläckfri. Han får inte vara självgod, inte häftig, inte missbruka vin, inte vara våldsam eller girig, utan gästfri, godhjärtad, förståndig, hederlig, gudfruktig och behärskad. Han ska hålla sig till lärans tillförlitliga ord, så att han både kan uppmuntra med sund undervisning och tillrättavisa motståndarna (Tit. 1:6-9).

Paulus beskriver också nödvändigheten

av prästämbetet i Rom. 10. Han skriver:

Skriften säger: Ingen som tror på honom ska stå där med skam. Här är ingen skillnad mellan jude och grek. Alla har samme Herre, och han ger av sin rikedom till alla som åkallar honom. Var och en som åkallar Herrens namn ska bli frälst.

Men hur ska de kunna åkalla den som de inte har kommit till tro på? Och hur ska de kunna tro på den som de inte har hört? Och hur ska de kunna höra om ingen predikar? Och hur ska några kunna predika om de inte blir utsända? Som det står skrivet: Hur ljovliga är inte stegen av dem som förkunnar det goda budskapet!

Men alla ville inte rätta sig efter evangeliet. Jesaja säger: Herre, vem trodde vår predikan? Alltså kommer tron av predikan och predikan genom Kristi ord (Rom. 10:11-17).

Det finns sådana som reagerar mot att man lär att predikoämbetet är nödvändigt. Då skall det sägas att det är nödvändigt i den meningen att det är befallt av Gud och att det är Guds vilja att evangelium predikas och sakramenten förvaltas i församlingens mitt. Men det är inte nödvändigt som ett villkor för saligheten. Om en människa läser Bibeln och kommer till tro genom sin egen läsning är detta ett Guds verk genom den helige Ande. Och om ett litet barn i nödfall blir döpt av någon som inte är präst, t.ex. av en förälder eller någon annan kristen, så är detta ett giltigt dop inför Gud som skänker saligheten till det lilla barnet. Samma sak gäller när människor kommer till tro genom en kristens vittnesbörd i vardagslivet, genom både ord och gärning. Vår bekännelse betonar också tydligt att sakramentens verkan inte beror på tron hos dem som förvaltar dem.

”Så har sakramenten ändå sin kraft även om de präster som räcker fram dem inte är fromma”, lär Augustana 10. Samma sak gäller om ordet. Om en hycklare predikar Guds ord rent och klart och människor kommer till tro beror det enbart på ordets makt att skapa tro. Så har alla nådemedel i sig den frälsande kraften, oberoende av vem som

predikar. Vår artikel CA 5 betonar att ordet och sakramenten är verkliga nådemedel som bär fram och skänker syndernas förlåtelse:

Ty genom Ordet och sakramenten såsom genom medel skänkes den helige Ande, vilken hos dem, som hör evangelium, frambringar tron, var och när det behagar Gud.

Prästämberet och dess innehavare är Guds ords tjänare. Ordet och sakramenten är givna åt hela kyrkan, men på Guds befallning kallas några som särskilt har som uppgift att förvalta det åt de kristna. Därför kan vi med rätta säga att CA 5 handlar både om prästerna och om nådemedlen, som de är satta att förvalta.

När prästämbetet på ett ställe i vår bekännelse kallas för sakrament är det just med tanke på nådemedlen som bärs fram. På ett annat ställe i Augustana sägs följande om ämbetet:

De våra lär alltså att nyckelmakten eller biskoparnas makt enligt evangeliet är Guds befallning att predika evangelium, att förlåta synd eller binda i synd, och att förvalta sakramenten.

Ty Kristus sände ut apostlarna med befallningen: "Som Fadern har sänt mig sänder jag er. Ta emot den helige Ande! Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden i dem." (Joh. 20:21-23). Och hos Markus heter det: "Gå ut och predika evangelium för allt skapat" (Mark. 16:15).

Denna nycklarnas eller biskoparnas makt skall utövas genom undervisning och predikan av Guds ord och genom att de enligt sin kallelse förser många eller få personer med sakramenten. Här ges inte jordiska ting utan himmelska gåvor, nämligen evig rättfärdighet, den helige Ande och det eviga livet.

Dessa gåvor kan man inte få på annat sätt än genom predikoämbetet som förvaltar de heliga sakramenten. Ty Paulus säger: "Evangelium är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror" (Rom. 1:16). 10. Och i psaltaren står det: "Ditt ord ger mig liv" (Ps. 119:50)" (SKB 82f, Trigl. 84, övers. SR).

Forts. i nästa nr.